

Titul Česká astrofotografie měsíce za květen 2018 obdržel snímek „Jupiter“, jehož autorem je Pavel Prokop

Na jedné astronomické pozorovací meteorářské expedici, v roce 1957, vznikla na nápěv tehdy ještě populární písničky „Cestářská“ písnička úplně nová, astronomická - Vývoj vesmíru, Země a člověka. Mimo jiné se v ní objevily i tyto dvě sloky:

"Proto Joviš v tu ránu, v telefonním seznamu, si vyhledal ten komunál, co mu vesmír plánoval. A zle se na něj rozkatil, plán jim o hlavu omlátil, a povídá, vy poplety, do zítřka chci planety."

Joviš, tedy římský Jupiter a řecký Zeus se tehdy „na počátku“ světa, alespoň v textu písně, nepohodl s realizátory své vize výstavby vesmíru a vzal věci do svých rukou. A tak prý vznikl vesmír, jak jej známe dnes. Planety se začaly pohybovat okolo Slunce, případně jiných hvězd, hvězdy se pohybují podle stejných pravidel okolo černých děr ve středech galaxií a ty se zase, řízeny gravitací, pohybují v galaktických kupách. Ty pak ... ale to jsme již příliš daleko.

Ať již nám řád vesmíru připravila šťastná náhoda vhodné velikosti vesmírných konstant, ruka kohokoliv všemohoucího či cokoliv jiného, jisto je, že vesmír tu je a s ním i naše Země, soutěž Česká astrofotografie měsíce i její garant Česká astronomická společnost. A právě vítězný snímek této soutěže, vlastně dvojsnímek planety Jupiter od astrofotografa Pavla Prokopa bude tématem dnešní zprávy.

Planeta Jupiter, kromě toho, že představuje mytologického řeckého a římského boha, je největší planetou Sluneční soustavy, v pořadí vzdálenosti od Slunce pak pátou. I když je opravdu planetou výrazně největší a je sama o sobě přibližně dva a půl krát hmotnější než všechny ostatní planety dohromady, dosahuje hmotnosti pouhé tisícinou hmotnosti Slunce.

Pro pozemské pozorovatele jsou atraktivní zejména čtyři nejjasnější měsíce planety – Io, Europa, Ganymed a Callisto, atmosférické útvary, dělicí planetu různobarevnými pruhy a též obří atmosférické bouře. Tou nejvýznamnější a nejznámější je tzv. Velká rudá skvrna. Tu známe vlastně od doby, kdy na Jupitera byly zaměřeny pozemské dalekohledy, tedy minimálně od 17. století. Ostatně, nalezneme ji i na našem snímku, kde opravdu dělá čest svému jménu.

Í když na snímku není zachycen žádný z nejméně 69 známých měsíců planety, věnujme pár slov nejjasnějším čtyřem. Jejich pozorování vedlo Galilea Galileiho nejen ke zjištění, že středem jejich pohybu není, v rozporu s tehdejšími představami, naše Země, ale právě skrze toto zjištění i k problémům s inkvizicí, které nakonec vedly k jeho soudům a doživotnímu domácímu vězení.

Zpátky však k našemu dvojsnímkům. I když je dělí pouhých 33 minut, na první pohled je zřejmé, že se poloha atmosférických útvarů, včetně rudé skvrny, výrazně změnila. Podíváme-li se na snímky ještě podrobněji, zjistíme, že planeta sama není kruhovou, nýbrž na pólech poněkud zploštělou. Příčinou je její velmi rychlá rotace. Okolo své osy se i při své velikosti, kdy je na rovníkovém průměru více než 11x větší než naše Země, otočí jednou za pouhých necelých 10 hodin.

Planeta Jupiter je nyní viditelná na noční obloze. Nepromarněme tedy tuto příležitost, podívat se ať již pouhým okem, triedrem či velkým dalekohledem některé z hvězdáren na tuto vsutku královskou planetu naší Sluneční soustavy. A pokud bude zataženo, máme tu krásný snímek Pavla Prokopa, za nějž mu můžeme s velkou radostí poděkovat.

Autor: Pavel Prokop
Název: Jupiter
Místo: Praha
Datum: 11. 5. 2018
Snímač: ZWO ASI224MC, IR/UV cut
Optika: Celestron C11, 2xBarlow, ZWO ADC
Montáž: Celestron CGEM
Popis: Autostakkert, ZPS. Na české poměry byl velmi dobrý seeing i když se celkem jednalo pouze o 8 minut ze dvou hodin snímání.

Vítězné snímky v jednotlivých měsících a další informace si můžete prohlédnout na <http://www.astro.cz/cam/>.

Za porotu ČAM Marcel Bělík, Hvězdárna v Úpici.